

RENAIXEMENT

ADHERIT A L'UNIO CATALANISTA

SURT ELS DISSAPTES

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants á Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui á Catalunya.

Supressió de quintes ó lleves y facultat de poder contribuir á la formació del Exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa l'Unió Catalanista, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques ó socials.

SUMARI

Nostre Còdic, per J. Grant y Sala. — Esguards, per Franc. —
 . per Arnau Bruniquer. — Feconditat en l'acció, per Josep M. Sastre J. — Englantines: A Catalunya, per Salvador Borrut y Soler. — De prehistoria, per Timoteo Colominas. — Lo Caire Simó, traducció de Anfós Sans y Rossell. — Confessions, per Agnà Canalias Mestres. — Primavera, per Ampurdanés Dols. — Fr gment, per Joaquim Sans Quintana. — Notes d'Art, per Olaguer Oriol. — Petites disquisicions sobre la sardana, per H. Nadal y Mallol. — De Sports, per Ll. del C. — Llibres rebuts, per J. D. y D. — Garbellant. — Noves. — Efemérides, per Ll. G. C.

La cansó del enfadós

Passa y maleeix de tot, si vols,
 però passa y no t'aturis.

Shakespeare.

Es obligació sagrada en nostre plet vindicatori oferir á tothora al esguart del company de causa, nostre passat, present y futur, lo mateix al tot-just iniciat que al convensut, no oferint á sos ulls la visió embellida del ideal conseguit, no; cal francament senyalar el camí pedregós á seguir, el calvari de sufriments, l'abnegació que cal posseir per esser d'els nostres.

Els esperits acomodaticis, negligents, propensos á impresions superficials, que son neurestenisme puga esmortuirlosi el concepte de son deure, que sa excessiva impresionabilitat els hi privi per un

moment el domini de sí mateixos, no hi poden conviure en una causa tot sacrifici com és la nostra, deuen cercar son cercle d'acció en altres col·lectivitats menys puristes, car ab son positivisme els hi farán ofrena de lluminoses realitats, més assimilables á son temperament superficial, deixant de preternaturalisar nostra tasca perseverant.

Mai deu fernes defallir el defalliment ó l'inconseqüència d'altri.

Nosaltres, endevant ab el mateix dalit, convenciment y fe de quinze anys endarrera, endevant amics, qué hi fá qu'ovirat el cim de la montanya simbólica caiguem perdent el camí avensat; som el Sisif etern, amunt á alsarnos de nou, posèm demunt nostres espatlles la feixuga càrrega de noves experiencies y reprenèm el camí, joiosos, ab el coratge masell del fanàtic, segurs d'arribarhi algún cop á petjar el temple del ideal suprèm.

Sembla á cada ensopegada que la veu encisadora de la Deesa de nostres amors ens digui á cau d'orella, la bella, planyívola y encoratjadora paraula d'en Bourget:

—Recomensa!

Y com conjura, compendi del Còdic de nostre deure, sentim endins del cor el renaixement de nous entusiasmes, que paltrigan la lleu cobardía que volia anorrear lo més bell que té l'home, el sentiment d'altruisme; y aleshores ab serenor d'esperit, y somrients, malgrat una arruga més s'hagi ensenyorit de nostre front, recomensem la tasca, més coratjosos que mai.

El fi de la col·lectivitat no pot sentirlo l'efecte del decandiment ó deserció d'un de'ls individus

que l'integren; cap exèrcit para la marxa malgrat caigui un soldat ó varis soldats.

Els apassionats d'una causa, com més idealista ella siga, més graus de sacrificis porta aparellats, car les causes planeres, que tenen son cercle d'acció contemporani y arrán de terra, en ses actuacions, en son vá y vé de positivismes, compensa lliberal y pròdigament ab mercés y distincions amargors sofertes.

El camí que segueixen els *pràctics* és més planer; en cambi el de'ls simbolistes és pedragós, sols á seguir per esperits romàntics, idealistes, per aixó aquest esperit ultra-poètic sofreix greus crisis á la lleu topada ab la prosaica realitat d'actuacions viscudes, per aixó els futuristes deuen esser eternalment joves, abnegats, optimistes, condemnats per son *jo* á eterns *Sisifs*..

Pròxims ó llunyans de la realisació del gran ideal, sens mirar enrera ni als costats, deuen fer via fins á assolir la suprema aspiració, fins trobar la somniada redenció, concebuda pretèritament per adaptació del propi esperit á ensenyances velles, malgrat elles siguin oblidades pels mateixos vells mestres.

Deixeu als *desenganyats* qu'ells mateixos s'arrecorren, oblidemlos al véurels enconfunits en la pau casulana, atemorissats per sacrificis que al ovirar-los ja'ls esglaiaren, ignorant que d'ells está sembrat el camí de tota causa llunyera com la nostra; la cobardia devant del enemic, degrada al homé; la deserció el fa indigne y el descalifica; endevant aquells esperits forts, sols d'ells la Patria pot esperar quelcóm, per aixó diu el gran poeta anglés: *Passa y maleeix de tot, si vols, pero passa y no t'aturis*.

J. GRANT Y SALA.

Esguards

Via amunt t'he vist passar, oh multitut! endiumenjada. Ton pas era gentil, ta cara riallera, mes al veure't passar, dues llágrimes han lliscat de mes parpelles. Jo t'he compadit y t'he odiat. The compadit perque t'enganyes. The odiat perque t'oblides. Devant l'insult, al sentir petar en ies espatlles el punyent fuet del opresor, sents dintre teu rebelarte ton ánima d'infant, mes al restar quieta la má que t'atropella somrient la beses, en funció de desagravi per gestes passades. Ets buida de dins y exuberant per fora, et manca fé en tu mateixa, no tens ideals que ton camí et guíin, et trobes bé restant quietoya y ta esbojarrada inconciencia et porta á donar reals á festes denigrants y exòtiques, que malgrat ton

ánima no sentirles, t'enlluernen per l'espendor de sa guardarroppia, per la riquesa de tramoya.

Malgrat tot, jo erec en tu; jo erec en el ressortiment de ton esperit patriòtic, avui esmortuit, oblidat, no tot per culpa teva, que bona part els correspon á n'aquells que guíante pel camí de la protesta, t'han aconduït al casal del servilisme.

Com nosaltres, els fanàtics, els somniadors, veuràs devant tos ulls la visió d'una Patria esclava, sentiràs en tes mans el pes de ses cadenes y arrencante la mordassa uniràs ta veu á la nostra y oferiràs ta sang en defensa d'ella.

Jo crech en tu, que demá ompliràs l'ample nau de la vella Llotja, escoltant embadalida les belles rimes dels gentils poetes, que sentiràs despertar ignotes emocions del fons de l'ánima sortides. Al conceorre més enllá á la festa de nostra Nacional dansa sentint, com cant de rossinyol que refila entre'l canyar que'l platejat riu voreja, el só del flaviol que de Patria ens parla recordantnos l'enfilall de cançons apreses de la boca de la mare quan de nins ens adormia.

Jo erec en tu, que senzillament vestida, mes no de majestat exempta, adornaràs ton pit de florida ginesta y descoberta la testa cantaràs ab nosaltres nostre Himne, deixant que'l vent escampi arreu de nostra Catalunya les notes greus del cant de Patria com bolves enceses escapades de la foguera que en nostre pit branda.

Tot aixó he pensat, oh multitut! quan via amunt t'he vist passar endiumenjada ab pas gentil y cara riallera.

FRANC.

*
* *

*A la jova cervesera
de Mont-Lluís*

Teniu el rostre blanc, com el cim del Carlit ont les neus hivernals hi fan eterna estada; y sota celles d'or, ab llum immaculada brillen vosres ulls, de un blau indefinit de montanyes llunyanes. Y com el boix florit teniu rosats els llavis. *Edehweiss* perfumada el vostre cos esbelt despedeix l'alenada reinosa dels pins. Creuats demunt del pit porteu del devantal els colorits tirants.

—Servíume una cervesa ab vosres blanques mans, deixeu que 'l tap s'en voli per sa forsa esclatanta y aboqueu en ma copa el regalim daurat. Servíume una cervesa que estic assedegat y essent per vos servida es mes escumejanta.

ARNAU BRUNIQUER

Feconditat en l'acció

Un pot dubtar del perfeccionament dels pobles quan en aquets s'hi deixi endevinar un estat de abandonament per part dels seus naturals, quan al veure que llastimosament se deixen correr problemes de vital interès, un no pot menys qu'exclamar: «Aqueix poble no's perfeccionarà, y no sols això, sinó que morirà víctima de la seva indolència.»

Paraules greus, però justes, que's poden aplicar a pobles dels quals se pot dubtar, al veure que prenentse tan poc interès pels assumptes que'ls pertanyen s'adormen al só d'una guitarra ó cau en emborratxats per les xavacaneries llurs.

Mes, tombem els ulls envers altres, tombemlos cap als que's preocupen de lo que'ls atany, però d'una manera partitista. Puc assegurar qu'arribaran a la perfecció assolint un grau d'esplendor que omplirà de felicitat el cor dels seus fills? No, no gosaria a afirmarho y és ben clar el fonament de aquesta negativa.

Considerem en primer lloc lo següent: Si un poble estudia les causes, les objeccions totes, els resultats pera arribar a un millorament tan social com individualista, però en conjunt no expressa una norma que podria calificar d'única; que difícil és arribar al intel·ligenciament del problema y quan difícil se presenta pera resoldre!

Catalunya's troba avui en dia agitada per tots cantons, de tot arreu sorgeixen noves orientacions, tots volen imposar un criteri a seguir, ningú vol deixar-se menar pel verdader camí, y aquí y no en altre lloc está lo xorc dels seus treballs.

Si per dintre una passió s'encén darrera l'altre, si per dintre les discussions s'acaloren y devenen incomprendibles renyines, diguéme: qué haurà de succeir per fora? qué voleu que succeeixi? Lo natural, ó bé'ns deixeu qu'anitem nostres forces els uns ab els altres, ó bé atiant el foc al més petit intent de conciliació; carregantse mentres tant les més odioses arbitrietats.

Ah! no és d'aqueixa manera qu'hem de deixar nosaltres que progressi'l nostre poble, no és de aquesta manera que'l tenim de veure felís; si és ben vritat que no hem d'adormirnos ab l'inconsciencia d'un poble resignat, tampoc hem d'aixecar les veus d'una nova torra de Babel, sinó dirigir nostres forces unificades totes al fi pel qual tenim el dever de lluitar, deixantnos estar de com va vestit el nostre germà de lluita, interessarnos solsament de que té un cor que batega per les mateixes aspiracions, y que si defectes té de la vora, presentar-lo als ulls dels enemics com guarnit de les més envejables condicions.

Sols aixís no podrè dubtar del nostre perfec-

cionament y a ulls clucs podrè assegurar l'adveniment d'un demà esplendorós y de la renaixensa de la Patria.

JOSEP M. SASTRE J.

ENGLANTINES

A CATALUNYA

A tu, Patria idolatrada,
Catalunya del meu cor,
a tu, terra benhaurada
aont vaig neixer; hi vullurada
fins més enllà de la mort.

A tu, mirall d'homes sabis
y primera en els perills;
la qu'has rebut més agravis;
a tu, tomba dels meus avis;
a tu bressol dels meus fills.

La de la llengua tan rica
y mare de Sants y reis,
la que'l treball dignifica,
la qu'al home honorifica
ab usos, costums y lleis.

A tu, madona volguda
y d'història més brillant;
la que un jorn fores temuda
y en tos bons temps mai vensuda,
reflexiva, tolerant...

La d'altives xemenies
y d'espayosos tallés,
la que lluites, la que crees,
difundint arreu idees
de cultura y de progrés.

La de boscatjes frondosos
y de cel blavíssim, llís;
la dels cants harmoniosos;
la dels camps sempre verdosos;
la qu'ets dels teus fills l'encís.

Regina del mar un día,
deesa dels somnis meus,
accepta'l cant que t'envia
curull el cor d'alegría
el més humils dels fills teus.

SALVADOR BORRUT Y SOLER.

De prehistoria

D'aquesta novella ciencia fá ben pocs anys que á Catalunya ni s' en parlava. Y á fé que no será perque aquelles remotes generacions no sagellessin ab ses petjades son pás per nostre terror, car á la mida que va passant el temps, á mida que's van desenrotllant els coneixements d' aquesta mena anèm adquirint el plé convenciment de que no estém órfens de recorts d'aquelles llunyanes époques. Eren abundoses les supersticions aplicades al en-

torn d' una grossa pedra que aixecantse en el camí de Sant Pere de Moyá y prop del hostel anomenat de la *Grossa* era tal volta dels únics *dòlmens* segons sembla coneguts en aquells temps. Y fou tan poca l'estima en que s'el tingué que vingué un jorn que al igual que un altre no molt lluny del poble de Llinás fou enderrocant com la cosa més natural á costes del mateix propietari y fins invertintli els seus diners. Resultat de tot aixó fou que 'ls mateixos prehistoriadors al tractar de Catalunya, ja no tant sols no li daven preferencia sinó que la deixaven completament abandonada. Mes poc podien figurarse que corrent els anys, aquella mateixa re-

VALLGORGUINA

DÓLMEN ANOMENAT «PEDRA GENTIL»

gió que menyspreuaven com á prehistórica havia de donalshi tanta llum, y que tancava en son recinte monuments megalítics y pintures rupestres que els havia de subjectar á profundes cavilacions.

Deixant apart els *menlirs* y *dòlmens* de caràcter més ó menys vulgar que's troben escampats arreu. ¿Quí'ls hi havia de dir que tancava en son recinte un *dòlmen* de tanta originalitat com l' anomenat *Pedra gentil*? ¿Cóm haurien endevinat que posseïa en son perímetre altre *dòlmen* anomenat *Barranch* ó del *Cotó*, quin tipo y forma es l' únic conegut?

Segons ells, el *reno*, animal que per la seva abundor y utilitat que reportava fins arribá á donar

nom ab una época del *paleolític*, no havia existit á Catalunya, doncs que no havia passat de la cordillera Pirinenca, empró s'exploren les coves de Serinyá y entre altres importants troballes apareixen restes de tan útil animal. Y per fi, furgant les roques y penyals en busca de pintures, es dona á Cógul ab la figura si bé esquemática del home que ab les descobertes darrerament al Baix Aragó son les úniques trobades en tot Europa.

Procupémnos, doncs, en nostres excursions de la novella ciencia; siguém observadors y aportarem una pedra més pera la construcció del edifici de nostra personalitat.

TIMOTEO COLOMINAS

LO CAÇAIRE SIMÓ

Jau l rei mig baldat i moribond
En lo castell que dreça-s avolment.
Torba l'immens silenç lo mar pregón...
Somica la reina tristament.

—Papagall virolat... ¿que hi ha a la plaça?
—Es lo princep Simó que va de caça.

Les clotxes venten per lo rei finat...
Mort tremenda, imposant horror!
Ploren les ànimes ab un gest laçat
Llàgrimes d'amarguesa y de dolor...

—Papagall virolat... ¿que hi ha a la plaça?
—Es lo rei en Simó que va de caça.

L'extranger crudel menyspreus escupina
De les runes patries dins la magestat...
Creix endins los pits soberga inquina...
Menacen los punys fortment crispats.

—Papagall virolat... ¿que hi ha a la plaça?
—Es lo rei en Simó que va de caça.

Morta la llivertat, la patria mortal
Nit sens claror en setis ben deserts!
Riu l'extranger a la nostra porta!
L'infàmia serva la polç dels cossos freds!

—Papagall virolat... ¿que hi ha a la plaça?
—Es lo rei en Simó que va de caça.

Trets!... Una greu lluita i clams sens fi...
Passa b l'esguard de revolta la munió...
Vibra la Marsellesa en lo clarí!
S'ou l'invasor esclatar d'un farreny tró...

—Papagall virolat... ¿que hi ha a la plaça?
—Es quelcun, quelcun el qu'ha exit a caça
Del caçaire Simó!

GUERRA JUNQUEIRO

ANFÓS SANS I ROSSELL trad.

NOTA: A precés del traductor, respectem l'ortografia d'aquet trevall.

Confessions

Converses amicals

A Micaela Díaz Raboneda,
estimada companya.

Fou en ocasió d'una conversa sostinguda per uns companys, al devant nostre, que vareig oferirvos

aquell llibre que parla lluminosament de... d'amor... La conversa degenerà en un intercanvi de vulgaritats. Semblava aburrirvos... Tota silenciosa teneu una manifesta superioritat sobre'ls que paraven...

Y fou ab aquet motiu amable que vareig demanarvos respectuós la vostra opinió relativa, no sols al llibre aludit, sinó al problema psicològic que en ell es plantejava, y encar que m'escrigueréu una lletra gentil, d'una politesa incomparable, una filigrana d'expressió, ingenuosament haveu deixat de respondrer á mes indicacions tants colps com he intentat preguntarvos.

Ab franca insistència he interrogat els vostres ulls que, obedients á una imposanta voluntat, han sabut discretament callarse. Un día qu'erem al jardí, sols una llarga estona vaig seurem enfront de vos pera copsar millor la claror de vostres ulls, desitjós de llegir en son fons blavenc tot un poema d'adorables intimitats... mes el vostre esguard de transparencies suaus lluny de mí es perdía en l'horitzó rogenc que al allunyar-se'l sol s'encenia ab tonalitats de cada cop més abrandades...

M'intriga aquet silenci extrany, car intel·ligent com sou, ab una cultura com la vostra, no puc pensar qu'evadiu l'afrontar certes qüestions ab timideses de colegiala. Jo he fruit l'encís de vostres converses clares tractant ab admirable justesa mil assumptes variats, y os he vist enmudir al orientarse la conversa en les qüestions de sentiment, quedant rígida callada, guardantvos d'emidir vostre opinió; l'expressió serena, mes retreientse á tota mirada investigadora, incomprendible com l'Esfinx.

Mes no sabeu, quant m'he encuriosit aquet procedir vostre. Si no fos desplaureus, me permetria endressarvos una pregunta, un altre cop. Avui sí, vritat, amiga, que seréu amable? Sembla que fins la Natura, tan espléndida, predisposa á revelar els secrets pregons que viuen foscament á les criptes de l'ànima. Guaitéu com és blau el cel, lluminós el mar, verdes les montanyes, el jardí florit... Enmarcats pe'ls roserars murmuren armoniosos els brolladors cantaires. No la sentiú á dintre vostre aquesta influencia de serenitat.

—Me poseu una qüestió tan complexa, amic, que no sé com situarme per enfocar-la.

—Altres cop voleu evadirvos?

—No; però concreteu mes.

—De les qüestions d'amor, quína visió personal en teniu?

—Amic, la vostra pregunta és d'una gran vaguetat.

—En les esferes serenes de vostre esperit, com s'hi projecta l'ideal d'amor?

—Oh! ha passat ses etapes corresponents. El princep vincladís que viu en els adolescents ensom-

nis cedí son lloc á l'apassionat aimant, projectant-se l'ideal sobre una realitat vibrant, y han sigut efectives les cartes d'amor que'ns aprenèm de memoria y qu'en nostres moments anyoradissos son ventades devotament com ferventa pregaria.

Després s'ha anat frenant l'esbojerrada fantasía, á mida qu'ha passat més temps y els estudis disciplinats han exercit en l'esperit una influencia saludable.

—Y s'ha fos l'ideal.

—No: continúa vivint en les pregoneses de l'ànima, mes hauent adquirit, tristament, la consciencia clara de que un abím s'interposa entre'ls ideals lluminosos y les dures realitats.

—Y les realitats no os diuen res, amiga?

—No; perque com que instinctivament les comparo ab l'ideal, totes me semblen pàlides.

—Y jamai el vostre esperit somniador s'ha sentit fonament impresionat per una realitat vibrant, per quelcóm objectiu no creat per vos?

Un silenci, ple de pensaments, precedí vostres paraules.

—Sí,... mes os en riureu si os ho dic.

—Riuremen? Oh, no! dieu amiga... soc tot atenció pera escoltarvos.

—Una enamorada parella m'ha fet sentir un colp ansies d'estimar.

—Dieume, amiga, quí eren? cóm s'estimaven?

—Era una companya meua l'afortunada, gentil, hermosa, intel·ligent; ab una carrera brillantíssima y una posició social assegurada. Dic aixó perque no's poguéis pensar que la raó d'un fi económic havia pogut determinar son procedir.

—Ah!! Are ho comprenc. Vos m'havéu cregut completament profa en ciencies del cor! Incapás d'apreciar les filigranes del sentiment! Y és per aixó qu'evadiu el parlarme. Es aixó cert, diéume! recordeu que conveníem en que aquet matí fora pera nosaltres un matí de sinceritats! Vritat que aixó ho haveu pensat perque'm sabeu ocupat sempre per assumptes mercantils?

—Y teniu professió de jueu.

.....!

—Conveníem en sols podíem dir veritats aquet matí, recordeu!

—Mes, no fletstomeu, amiga. El que dediqui la major part del día á les ocupacions comercials ab la fruició del finici, no dificulta el qu'en altres moments em senti grec, alarb, romá... Tots aquets pobles integren la nostra raça.

La vida no és sols un *pensar*, és també un *fer*. El Comerç és una bifurcació d'aquesta humana activitat del pensament que's tradueix en actes. Les qüestions financeres, á pesar de vostre calificatiu, son l'infra estructura social.

—Si no'ls hi nego l'importancia.

—Mes no degredim. Conteul!

Parlaveu de les envejables condicions de vostra companya. Y ell? quí era ell?

—Era un jove distingit, d'una gran cultura, un d'aquets esperits superiors de tan excepcionals condicions, que son rarament compresos per una dona. Ma companya, no obstant, el compregué. S'estimaren, no com les gents vulgars, sinó de modo que sols les ànimes grans en son capaces; la forsa d'atracció tan sols espiritualment pogué manifestarse, doncs ell, privat de veure la llum del sol, era cec, ni tan sols pogué admirar en ma companya ses condicions de dona desitjable. Ses dues ànimes s'endevinaren sense necessitat de llegir-se en el reflex d'un esguart, sentint-se tan sols á través de la parla llur, que á mida que per ella es revelaven germanes d'ideal brollava, transparent, avassalladora, com els torrents de les montanyes.

Les gents vegeren en aquesta unió un sacrifici que no existia per part de ma companya, qu'era dona superior de cor y de intelecte. Jo, en el pretingut sacrifici, hi veia tan sols quelcóm de sublim é intensament envejable...

—Feu bé d'amagar les vostres conviccions ab vostres timideses, que no son, per cert, de col·legiala.

—No tothom pot capir vostres paraules: ab un esguart pietós ó burleta fora interpretada aital sublimitat.

—Teníeu raó en vostre temensa, les faríeu riurer, car, com va dir el savi grec: «Sempre'ls filòsops farán riurer á les esclaves.

Fou desd'aquell día que nostra amistat va consolidarse. Al despedirnos, nostres mans s'estrenyeren més fort que mai.

AGNA CANALÍAS Y MESTRES.

PRIMAVERAL

El día es rialler y fa molt bona tarda;

al Maig estem de ple, la Primavera avansa.

Cuitem, la meua amor; cuitem, la meua aimada, aprofitem el temps, que molt depresa passa.

Ja que sabem tots dos, que'ns volem l'un per l'altre aimemnos sens recel, aimemnos sens recansa.

Que sia 'l nostre amor d'aquells que mai s'acaba, que 'l fruit, encar será de mes llarga durada.

Sembrem la llevor d'aquella nova raça, profeta per l'amor, ab la nostra enllassada.

Aimemnos á desdir, que fa molt bona tarda, el dia es rialler, la Primavera avansa.

AMPURDANÉS DOLS.

Fragment ⁽¹⁾

Grans mercés us sien dades á vos, dignissim representant de l'«Unió Catalanista», la veneranda entitat impulsora del ressorgiment de l'ànima de la nostra terra.

Si l'escola catalana «Mossén Cinto» ha crescut sota l'ala protectora de la vostra sacrossanta bandera; si l'institució organitzadora d'aquet Certamen prengué son baptisme patriòtic en les aigües gemades de les vostres fonts, tan abundoses sempre de catalanitat acrisolada; si aquet joíós acte de avui, en últim terme pot ben dirse qu'és fill de les vostres inspiracions patriòtiques, com no dedicaus á vos, pera la gloriosa institució que representeu, l'alenada de joventut y entusiasme que brolla de aquesta festa?

Sí, doncs, el perfum de l'eflorescència esclata en aquest acte corprenedor, pera l'«Unió Catalanista», la magestuosa soca de les nostres reivindicacions que no's blinca als embats de les ventades malestrugues que cruixeixen el terror.

Y á n'els qui tant dignament ostenten les representacions de l'Associació de l'Ensenyansa Catalana, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria, de les Escoles Catalanes dels districtes II y IV y pera'ls de les demés entitats que'ns hagin fet la mercé d'ocupar un lloc en la nostra festa, quines frases de reconeixement trobarem pera endreçarvos? Creiem que no'ns serà pas necessari buscarne de molt galanes pera expresáuse la nostra gratitut: us considerem com germans nostres qu'heu vingut á la festa, y ja no cal dir-la l'abracada afectuosa ab que us donem l'arreveurer. L'arreveurer, sí, que l'adeu no'ns el podem pas trasmetrer fins y quan no hagin conseguit el triomf del ideal que'ns anima.

Ja'ns tornarem á trobar, ben segur, en algún revolt del llarc camí de la vera dignificació de nostra terra, que portem emprés y que no deixarem pas de seguir ab tot el braó de la nostra joventut, per més que'ns acori la pena de veurer com molts dels companys qui abans semblaven més coratjosos, se quedin enrera esmaiats, ó trenquin de camí.

Arreveurer, doncs, germans de Patria, y no podem pas dirvos en més de paraules de comiat, que quan els brassos extrenyen ab fraternal efusió, la paraula ha d'enmudir, per inexpressiva.

JOAQUÍM SANS QUINTANA.

(1) Del discurs de mercés, en la festa del Certamen literari-musical organitzat per l'escola catalana «Mossén Cinto» en llor de Sant Jordi, patró de Catalunya.

Notes d'Art

Fayans Català

EXPOSICIÓ SUNYER. — Si disposés de suficient espai transcriuria en aquestes columnes les encontrades opinions qu'han anat apareixent en la premsa, firmats pels corresponents crítics apropiats de l'exposició del discutit artista. Jo'm situo per curts moments en el lloc del bon ciutadà culte, que posseeix bon ramellet de superficials coneixements enciclopèdics suficients pera permétreli opinar, sense crosses periodístiques; *criteri de sentit comú* (perdoneu) car hem de convindre qu'avui no's pot exigir ni pot decretarse l'obligació d'assolir pregona y refinada instrucció artística, — acceptant aquet mot, *instrucció*, ab tota la seva forsa, — com tampoc exigirem á ningú que no sia un professional complerta instrucció científica; cada coneixement de per sí demana l'existència d'un home, y és massa complexa la vida moderna perque sia aquesta perfecció possible.

Doncs bé, el ciutadà fill de son temps, home culte, educat discretament en coses artístiques, es troba de prompte devant l'exposició Sunyer, ó altre consemblant, que trenca estridentment la lògica evolució perfeccionadora que les coses totes del mon sofreixen. La primera impressió és, sens dubte, aclaparadora; *alló* desfá l'íntima presunció d'*entendre* en art, y un natural esfereïment es possessiona de l'esperit ciutadà del home de mon; per primera volta cerca opinions ajenas y llegeix les crítiques no sols en el *séu* periòdic, sinó que ademés li plau controlarles en els altres; oh deus! cada crítica és una opinió diametralment oposada á les demés; cada opinió té accents de violència per les diferents; l'esfereïment augmenta fins á pendre carta de naturalesa y l'home de la ciutat no sab que fer ni á qui creurer. Aleshores, ó be abandona tota investigació acceptant sense més raonar les opinions dels seus amics que conceptúa més complertes, y pren lloc entre'ls grupos dels admiradors ó entre'ls de sos detractors; si és home de possibles, malgrat no enténdrehi res, compra un cuadro (cas Cambó actual) sinó, oblida l'estridentia que ja ha passat potser pera no tornar més.

Jo m'atreviria á aconsellar al home de mon que prolongués, avants d'adoptar un criteri complert, la tasca de documentació; jo m'atreviria á aconsellarli que regirés obres, busqués precedents (*nihil novum sub sole*), visités museus, emprenent els viatjes que li precisessin y després, de retorn ja, ben orientat respecte á sentiments estètics, consultés ab un especialista l'estat dels seus orguens visuals, fins á comprovar que *veu* bé els colors tots, que *llegeix* bé les masses, y allavors, sense

por á les malediccions de cenacles sapients, emitís son criteri propi tenint una tolerant rialleta enfront els savis y enrevessats conceptes ab els que la moderna crítica aturdeix y desorienta al infelís llegidor de bona fe qui té la paciència malaguanyada de atiborrarse ab les proses d'una colecció de senyors més ó menys visionaris que res ténen que veure ab el desenrotllo de l'art vritat.

L'Exposició Sunyer ha produït tot aquet rebombori. Escriptor hi ha hagut qu'avants d'obrirse aquella el presentava apocalípticament anunciant qu'enfront les séves obres sols podíja adoptar-se'l criteri d'estimar-lo ab devoció ilimitada ó be odiar-lo ab furia; altres pregonaven son temperament de rebeld, d'indiferent, la séva vida de solitari, la contemplació hermitanesca enfront les blavors del mar, qué sé jo! com si res d'aixó tingués cap mena de relació ab les obres llurs. Pocs artistes han lograt esser presentats al mercat ab aital suggestiva preparació, y per lo tant pot restar en Sunyer forsa agrait als séus incondicionals amics, qu'en aquesta ocasió l'han servit espléndidament.

No conec á en Sunyer, no he visitat la séva cambanya de pescadors, no he tingut ab ell llargues y diluïdes conversacions acompanyades ab la remor de les onades, no he vist la séva manta ni he admirat els plecs magestuosos que dibuixa al entorn de son privilegiat cos de lluitador, no m'he sentit comós devant la séva indiferència quasi épica en aquet prosaïc temps de materials necessitats, y per lo tant, nèt de tot prejudici vareig visitar la emocionant manifestació artística del *Fayans*. Y lo primer que s'em va ocórrer va esser cercar al revolucionari, al rebeld, al innovador, buscant ab bona fe lo nou, lo admirable, lo sublim; vinga á tenir ganes d'espatarrarme y... res, absolutament res; ni vareig desmaiarme de gust, ni vareig botar de coratje; ni indescriptible admiració, ni odi furios.

Ab tot el sentiment del méu cor dec confessar que no he trovat les teles d'en Sunyer gens, absolutament gens revolucionaries... per are. Diu qu'un visitant en un accés de mal humor va foradar una tela ab la punta del séu bastó, y diuen que el subjecte aquell era mestre d'estudi, planyo als séus alumnes! que deu esser terrible ser educat per un neurastenic.

Jo he vist en la susdita exposició teles mes bé y més malament pintades, dibuixades ab cura y desdibuixades sense motiu, d'assumptes risiblement cómics, de bon gust y de gust péssim, senzillament acceptables y absolutament dolentes, temptatives coronades ab éxit y lamentables caigudes, petites victories y grossos fracassos, y apart de quatre ó cinc assumptes estimables tractats bé però que no aconsellaria ocupessin lloc en cap museu; els restants son, si's vol, sincers ensajos que tenen lloc

ben senyalat en les sales dels amics íntims y en les amables habitacions familiars.

Jo sé bé qu'aquestes paraules han de semblar grolleres heretjies á més de quatre *soi disent* admiradors d'en Sunyer, però jo crec tractarlo més amicalment ab la méva honrada sinceritat, qu'els incondicionals que sense motiu bombejen les obres creades, presentant com á genialitats lo qu'indiscutiblement son desesperades lluites perfeccionadores; tantdebó que Catalunya pogués registrar en son llibre d'or un indiscutible més! No ha arribat encare l'hora, qu'ell pot adelantar á son pler si essent certa aquesta indiferència que li atribueixen, continúa fent cas omís de les ditirámiques lloances perniciosos que á son entorn *floreixen*, y trevalla, ab barraca de pescadors ó sense, estudiant la vritat y la naturalesa, *dibuixant* les séves belleses y perpetuantles sobre la tela sense *arreglos ni inspiracions decoratives* que, pot ben creure l'artista, no necessita.

Casa Reig

EXPOSICIÓ OLIVA.—Qu'és un hábil reclam? Sens dubte. Però jo desitjo que ben sovint s'en produeixin d'aquets reclams. Amic Oliva, heu presentat una selectíssima mostra de lo que pot el refinat bon gust devant les caixes tipogràfiques. Es una exposició hermosa.

Per qu'els industrials tots que's dediquen á branques artístiques (mobles, joies, brodats, cerralleria, tipografia, etc., etc.), no menudejen l'exhibició de sos productes escullits acoblantlos agradament en locals apropiats?

Saló Parés

EXPOSICIÓ VILA.—Sense l'acromament un xic pesat y un tros menys de ganes de *fer quadros*, vosté farà obres notables. Les actuals son forsa correctes, però tenen una certa sequedat que potser és filla de la molta atenció que vosté deu posar en la diària cotisació del mercat artístic. No hi pensi tan aviat y encomanis un xic d'indiferència del séu colega Sunyer. En cambi ell pot quedárseli un tros de l'abundanta *base instructiva* que á vosté li sobra.

Nota: Penso, naturalment, dedicar atenció preferentíssima á la VI Exposició de Bellas Arts, y per lo tant, dividiré la tasca per *Sales*, deixant avants acabada la primera part de les divagacions que sobre arquitectura porto comensades.

OLAGUER ORIOL
(Memorialista)

Petites disquisicions sobre la Sardana

I

Ab motiu de la Festa Nacional Catalana (any cinqué) que celebrarèrem properament, vaig á tras-sar barroerament y á grans gambades qualques excelencies de qu'está dotada la sardana.

L'entusiasme cada día creixent envers la nostra dansa, fa que cad'any tingués de celebrarse una diada espléndida pera rendirli tribut d'admiració y simpatía general.

Es evident que totes les nacionalitats, grans ó xiques, serveixen el sagell característic del seu modo d'esser, simbolisat en ses propies costums.

El de Catalunya, doncs, és la dansa sublim, l'incomparable sardana qui agermana á tots els seus fills en aquella rodona inmensa, aont al revés d'altres danses se dona la ma á tothom sens distinció d'edats y classes. Pobres y rics, al ritme melodiós de les notes de la cobla, estrenyentse efusivament les mans, és un llas de germanor que solsament la sardana pot realitzar-lo. Les petites enveges, els antagonismes, tota mena de rencors queden anorreats ab la composició expontania de la rotilana.

En els dies de lluita en que nostres drets caigueren en poder de mans estranyes, y nostres costums y tradicions eren foragitades de la nostra terra, la sardana fent un suprem esforç y redresantse ab l'ardidesa que li es peculiar, no deixá arreballarse de son racer afrontant tota mena de violencies que podien sobrevenirli. Passats aquells dies d'angoixa pera la Patria, aná creixent y agègantant de tal faisó, que ab poc temps se feu la més popular de les danses.

Recorregué en romiatge totes les encontrades de Catalunya sembrant arreu la pau y germanor, com á principis fonamentals pera la reconquesta dels nostres drets.

L'enlaira poeta catalá Joan Maragall va cloure el cant á la sardana, en una inspiradíssima poesia ab les següents paraules:

«La sardana es la dansa més bella
de totes les dances que's fan y's desfán».

H. NADAL Y MALLOL

De Sports

Motociclisme.—El «Club Deportivo» tenint en compte el poc resultat conseguit en la darrera cursa de motos lleugeres, degut á haverse retirat

per averies tots menys un dels corredors que hi prengueren part, ha decidit organitzar una nova cursa que ab el mateix nom y organisió tindrà lloc en el mateix circuit en data que no s'ha senyalat encare.

Ciclisme.—Demá á dos quarts de nou del matí en el saló de St. Joan se donará la sortida als inscrits á la cursa «Peters Unión». Aquesta deuen cobrir 80 Kms. passant per Badalona, Masnou, Vilassar, donantse dos voltes al circuit de la costa de Llevant y retornant pel mateix camí.

Els Srs. Carbonell y Vilardell, organiadors de aquesta cursa, per encàrrec de la casa «Peters Unión» han ofert al guanyador una magnífica copa de plata. Hi há ademés varis valiosos premis. Tots els corredors han de tenir llicencia de la «U. V. C.» y pertanyer á la segona ó tercera categoria.

«Gran Premi Peugeot» Vet-a-quí 'ls importants premis que ofereixen pera aquesta no menys interessant cursa: classificació general 6 premis de 500, 200, 75, 50, 25 y 15 pesetes. Segona categoria, 3 premis, una bicicleta Peugeot, 50 y 25 pesetes. Tercera categoria, 4 premis: medalla d'or, 25 pesetes. medalla de plata y medalla de bronze.

Futbol.—«Catalá-Barcelona», Aquest partit qu'es de la segona serie del campionat de la «Federació Catalana» ha sigut «jugat» pels dos teams anomenats.

El públic, que presenciá 'l partit prengué benévola-ment la broma que se li doná, ja que 'l «Barcelona» jugá ab 6 suplents malgrat estar presents en el camp els jugadors del primer banc substituïts. Guanyá 'l «Barcelona» per dos tantos contra un del «Catalá».

Down-Cars.—Aquesta pintoresca cursa de cotxes sense motor, tingué lloc el prop passat diumenge, donantse la sortida á la plassa del Tibidabo y estant situada la meta á l'estació inferior del Funicular de Vallvidrera. Hi prengueren part sis cotxes, dels quins cinc l'acabaren, retirantse un per averies *que no foren certament al motor*.

Arribá primer el sortit en según lloc, comanat pels senyors Armengué y F. Arruga, qu'empleiaren en la cursa 14 minuts. Sentim no recordar *les marques* dels cotxes inscrits.

LL. DEL C.

Llibres rebuts

Llumíniques.—Poesies de Joan Figols Pujolá, ab un pòrtic d'en Ramón Vinyes.

A ben segur que l'autor d'aquest llibre que'ns ocupa s'ha deixat portar per la impaciencia cap á

la publicació de sa primera obra. Y es de doldre; perquè en tota ella s'hi revela la condició primordial pera'l conreu de la poesia; ó sia, sentiment y concepció.

Lluminiques, es una colecció de poesíes, que á mida que 's van llegint, un hi descubreix que l'autor s'ha cuidat, ab massa cura, de cert frasseig que resulta rebuscat y que á nostre entendre despulla les composicions de la ingenuïtat ab que son sentides; lo que les perjudica en alt grau; si tot fos com aquella «Rima» que acaba aixís!

«Car es la pena tan fonda,
y es un pressagi tant trist,
el no poguer esser mare
¡quant lan desitjas un fill!»

Aixó es una prova del judici exposat. La exponenteitat dels versos transcrits, no abunda; y el conjunt del llibre se 'n ressent.

Cal esmentar com a composició, la més sentida y acabada, la que porta per titol «Cansó trista» que á ben segur está feta, com vulgarment sol dir-se, *tal com raja*, per lo qu'es la més arrodonida.

Es de esperar que en els llibres que té en preparació, en Joan Figols Pujolá, podrèm ésser més espléndits elogiantlos, sobre tot si'ls despulla de certs barbrismes qu'usa com son les paraules *cariny*, *ech*, *desintvol*, *fletres* y algún altre, que enlletgeixen el nostre ric llerguatje.

J. D. y D.

GARBELLANT

Feminal, la pulcra revista que's publica pera la cultura de la dona catalana, ha tingut la magnífica pensada d'insertar en sa portada del núm. 49 una vista de la plassa de toros de Barcelona.

Felicitèm de tot cor á sa digna directora, la virtuosa y exemplar dama donya Carme Karr, porque una vegada més dóna públic testimoni de son bon gust, patriotisme y amor á la cultura de la dona.

Afegeixi aquet nou éxit ab el que va tenir ab motiu de la brillant *realisació* del Nadal del Soldat Catalá.

La Costa de Llevant, en son número 18 de 30 d'Abril copia l'article «A n'el Catalanisme», de nostre company J. Delclós y Dols, que publicarem en el número 19 de 18 de Mars prop-passat, sense fer constar sa procedencia.

Els diaris *Bages Ciutat y Diari de Sabadell* in-

serten aixís mateix una noticia de la Secció de «Garbellant», del núm. 23 de 15 d'Abril, titolantlo «L'empleomania», y fent constar és copiat de RENAIXEMENT.

A *La Veu de Catalunya* lo que li agradá més de la desplada militar del diumenge passat, fou el pas de la guardia civil.

Oh, l'instint de conservació que'n fa blincar d'esquenes!

NOVES

El Consistori dels Jocs Florals ha fet públic el fallo de les composicions premiades enguany.

Fem vots pera que la festa de les lletres catalanes, que deu tenir lloc demá, ens demostrí'l bon acert dels mantenedors y l'inspiració dels poetes guanyadors dels premis.

A don Angel Guimerá encare li dura l'homenatge. Després del éxit obtingut per sa darrera producció teatral *La Reina Jove*, li ha sigut distingit son discutit drama *L'Eloy*, ab el premi Fastenrath, en els Jocs Florals d'enguany.

Per lo que'l felicitèm coralment.

Ens diuen que ja s'ha constituït la Comissió Organisadora del «Aplec de la Sardana», que com de costum se celebrarà en la pintoresca montanya de Vallvidrera probablement en una de les primeres festes del mes de Juny.

No cal pas dir l'entusiasme qu'ha despertat entre'ls aimants de la nostra dansa nacional l'anunci de la repetició d'aqueixa ja casi tradicional festa, y ab més motiu encare, al saberse que'ls seus organisadors ténen l'intenció de donarli, enguany, més relleu encare qu'en els anys passats.

Festes com aquestes son les que'ns plauen y cónvenen pera l'enaltiment del esperit patriòtic de nostra terra.

Per lo que desitjèm que'ls organisadors surtin airosos de la tasca que s'imposen.

Una de les conferencies d'extensió universitària que per difundir la cultura en nostra terra té instituides els E. U. C. fou donada el prop passat diu-

menge per el Sr. Puig y Cadafalch en el local de la Diputació. Una gran gentada de tots estaments, no faltanhi belles senyorettes, omplia el pati y escala principal de l'edifici desde ont comensá el conferenciant sa tasca que fou aplaudida diverses vegades. Com que per manca de temps no terminá la conferencia, diguent que ho faria un altre dia, esperém nosaltres llavors, per donarne un extret, puig s'ho mereix l'importancia de la mateixa, ja que tracta de l'història del edifici de la Diputació, baix el caràcter constructiu y arquitectònic.

* * *

La conferencia donada per nostre company de redacció A. Mercader, es vegé forsa concoreguda.

Els fragments de «Nova Caritat» que llegí, de son treball premiat per el Museu pedagógic Experimental ab motiu del darrer Congrès Antituberculós, agradaren y foren sorollosament aplaudits, per son fondo d'altruisme en pró dels desvalguts.

* * *

La Escola Catalana que dirigeix el distingit mestre En Manel Ribas y Cots, celebrarà demá diumenge, á dos quarts de cinc de la tarde en el local «Foment de la Sabateria» (Correu Vell, 5, pral.) una funció teatral, posantse en escena el drama en quatre actes «Los Martres d'Alcalá d'Henares» y la joguina «Maldat ignocenta». Abdues obres originals del Director.

Li desitjem coralment que l'èxit coròni sos esforsos.

* * *

Conforme anunciárem, la festa de Sant Jordi enguany s'ha celebrat ab tota esplendides en el Col·legi de Sant Jordi, que dirigeix l'incansable Flos y Calcat; á l'església de Sant Agustí, organisat per la patriòtica Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, ab un solemníssim ofici, predicanhi Mossen Parés, de la Sagrada Família, essent son sermó un cant á la Fe y d'amor á Catalunya.

L'Escola y Chor «Mossen Cinto» celebraren la diada ab la repartició de premis dels Jocs florals infantils. Ja que'ls grans se'n donan vergonya, els nois ens donaren una lliçó de patriotisme, cantant ab gran entusiasme nostre himne nacional «Els Segadors», y per arrodonir la festa, á la Diputació á més del ofici del matí, á la tarde s'hi cantaren els Goigs bellament escrits per l'Arthur Masriera y posats en música per En Joan Salvat.

En el Centre Excursionista també s'hi celebrá el dilluns de la setmana passada una vetllada literaria que's vegé forsa concoreguda. Ens felicitem

de que tan bella diada torni á celebrarse puig certament no hi ha cap Sant que tan gràficament pugui simbolisar la lluita heroica contra son ferotje y fastigós enemic.

* * *

El dia 24 de Juny se celebrarà el primer Congrès Excursionista Catalá á la ciutat de Lleida. Els temes verament importants que's posarán á la deliberació del Congrès son els següents. «Establiment de bases pera l'estudi de la toponomástica catalana»; «Bases pera la formació del catàlec general y metódic dels objectes monumentals arqueològics y bel·leses naturals de Catalunya», y «Estudi de les bases pera establir una federació d'entitats excursionistes catalanes».

Tan de bó, l'estudi d'aquests interessants temes fos coronat ab el més grandióss èxit!

AVÍS IMPORTANT

Preguém á nostres col·laboradors que procurin el dilluns enviar la col·laboració y que aquesta sigui en treballs curts, 2 á 3 cuartilles.

Els hi preguém també que al enviarnos els seus treballs, ens hi acompanyin l'adresa per tot alló que pugui convenir.

—Dels treballs que's publican ne son responsables sos autors.

RENAIXEMENT

Periódic adherit á l'Unió Catalanista

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Plassa del Teatre 6, 1.er

PREUS D'ABONAMENT

Catalunya y nacions Ibèriques.	2 pts. trimestre
Per les demés nacions	3 " "
Cuota de protector	minim 1 pta. al mes
Número solt	10 centims
Atrassat	20 centims

Per la venda:

Al Kiosk A B C.

(devant del carrer de l'Hospital)

Imprempta CATALONIA.—Montesión, 23.—Teléfon 1748

EFEMÉRIDES

1.er de Maig de 1274

La serie de llegendes que se'ns serveix á l'escolla ab el títol de *Resumen de la Historia de España*, llegendes y contes la major part d'ells falsos ó quan menys dubtosaments historics, ens deixa en fosquetat casi complerta respecte á grans personatjes y actes executats per aquets que tingueren lloc fora de les fronteres dels regnes de Castella y Lleó. Aixís no és estrany que's trovin ignorades les gestes de nostre gran Rei en Jaume el Conqueridor.

«Fins ell—com se llegeix en el fascicle dels «Estudis Universitaris Catalans», corresponent al mes d'Octubre del any 1907—la més alta y més noble figura de Rei de l'Edat Mitja, *ell qui fo rey de natura i rey de virtut e gracia*, aquell gran Monarca de qui diu Muntaner *que jamás no fo nat senyor á qui Deus faes majors gracies ne pus assenyalades*, també fou posat á la penombra d'un tercer terme en la historia general, y més encara en la memoria dels pobles.»

Els grans fets que dugué á terme son desconeguts no ja dels forasters, sinó de molts dels mateixos catalans. La séva gran vida militar y política se troba gairebé oblidada, com no correspondria á un Monarca que ab el mateix Papa compartia l'arbitratje suprèm sobre la Cristiandat, com n'és una petita mostra, el qu'en el Concili de Lió el Sant Pare'l fes assentar á son costat en la tribuna, no pujant més d'un pam el trono pontifical de la cadira del Rei, com se complau en contarho ell mateix en la séva autobiografia.

Aqueix Concili tingué lloc després del tractat de Corbeil hagut entre en Jaume y el Rei de Fransa en Lluís el Sant, y en virtut del qual el primer, no poguent atendre, per raó de les séves conquestes fetes ensá del Pirineu, á la conservació dels seus drets de sobirania sobre'ls Estats Ultra-pirinaics, y com per altra part els mateixos prínceps del Llegendat y Provença s'havien anat entregant á la hegemonia francesa, feia renuncia de dits drets, compensada ab lo que feia'l Rei de Fransa sobre els que, per aital títol, pogués tenir sobre'ls pobles pertanyents á la Corona d'Aragó; estipulant-se com á sagell de concordia el casament de la princesa Isabel d'Aragó ab en Felip, fill de Sant Lluís y successor al reialme de Fransa.

Arreglats aixís els seus assumptes á Fransa, y preparats els d'Italia ab el casament del seu fill l'infant Pere ab la Constanza de Sicilia, rebé en l'any 1267 una embaixada del Khan ó rei del Mongol, fins aont, atravessant fronteres, havia arribat la fama del nostre Rei, instantlo á acometre l'em-

presa de recobrar el Sant Sepulcre de Jerusalèm.

Molt afalagá al Rei l'ilusió de poder assolir lo qu'endebades havia probat la flor dels reis y de la cavalleria occidental; y per més qu'el rei de Castella y molts barons del regne s'esforsaren en dissuadirlo presentantli'ls perills d'aital aventura, Don Jaume, instat per molts prelats y nobles que li oferiren llur concurs, y animat pel desitj universal d'un poble creient, y fins pels cants dels trobadors y responent al ideal d'aquella época ardentment cristiana, tant ó més que á son esperit batallador, determiná passar á Ultramar, com se deia llavors de les terres de Llevant. Tanta pressa se doná á enllestir els preparatius, que'l día 4 de Setembre de 1269 sortia del port de Barcelona una flota de 30 baixells grans, 12 galeres y moltes embarcacions més petites, essent capitá de la galera real En Ramón Marquet. Als dos dies de navegació s'aixecá un temporal tant horrorós que la flota quedá dispersa y llensada la nau del Rei sobre les costes de Llenguadoc.

No havent pogut arribar á bon terme aquesta creuada, se tractá d'organisarne un'altra, á qual fi el Papa Gregori X convidá á n'en Jaume en el Concili general de Lió de Fransa. El Rei hi volgué acudir ab la major esplendidesa possible, y el día primer de Maig de 1274 entrava á cavall pels portals de Lió, acompanyat d'una brillant comitiva de prelats y cavallers, que fou l'admiració de la multitut que'ls aclamava; essent tal la gentada, que «per fer el camí de mitja llegua hi estigueren tot el matí fins á mitj día.» La recepció del Papa fou solemne, ensemps qu'afectuosa, y en la sessió primera del Concili el feu assentar á son costat en la tribuna, entrantse á parlar desseguit de l'organització d'una nova creuada.

El Rei hi digué son parer devant d'aquella augusta Assambla de cardenals y bisbes, y veient que res s'acordava, determiná marxar, demanant al Papa que'l coronés solemniament. Gregori X li digué qu'ho faria ab tal que'l Rei d'Aragó renovés el jurament de vassallatje que son pare Pere II havia prestat á la Santa Seu de Roma y pagués el tribut anyal que se li devia, á lo que, En Jaume, no cregué convenient accedir, preferint, ans que subjectarse aixís, entornársen sense haver vist posar en son cap la riquíssima corona que duia previnguda per la cerimonia.

Per fi prengué comiat del Concili y del Papa, confessantse ab aquet, y diu ell mateix que'l Papa l'escoltá y no li doná altre penitencia *sinó que'ns guardessem del mal, e persseverassem el be. E sobre açó fermarem los jenolls devant ell, e ell nos mes la ma sobre la testa, e donans la sua benedicció be per cinch vegades, e besam li la ma e presem son comiat.*

LL. G. C.